

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 101/08-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Ing. M. P., CSc., N. Z., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 SžoKS 13/2006-47 z 8. februára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Ing. M. P., CSc., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júla 2007 doručená sťažnosť JUDr. Ing. M. P., CSc., N. Z. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 SžoKS 13/2006-47 z 8. februára 2007.

Zo sťažnosti a z príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 2. novembra 2005 Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu - Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre, ktorým mu bola uložená pokuta za dopravný priestupok v sume 2 000 Sk. Konanie o žalobe sťažovateľa bolo vedené krajským súdom pod sp. zn. 11 S 160/05.

Sťažovateľ zároveň samostatným podaním z 2. novembra 2005 požiadal krajský súd o priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku zo žaloby.

Krajský súd svojím uznesením č. k. 11 S 160/2005-37 z 12. januára 2006 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu z 12. januára 2006) rozhodol o žiadosti sťažovateľa o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku tak, že mu ho nepriznal. Krajský súd vo svojom uznesení okrem iného uviedol: „...žalobca mal za mesiace august, september a október 2005 čistý príjem v sume 19.610,- Sk, pričom vykonáva podnikateľskú činnosť ako živnostník a súčasne je aj v zamestnaneckom pomere v spoločnosti M. P., s. r. o.. Je vlastníkom nehnuteľnosti, zapísanej na LV č. 2096 v kat. území Nové Zámky v celosti a spoluvlastníkom nadstavby na parc. č. 7704/1 a taktiež je vlastníkom nehnuteľností uvedených na LV č. 6532. Žalobca je ženatý, avšak vyživovaciu povinnosť nemá.

Súd pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov prihliadol na jeho celkové majetkové pomery, na výšku predpísaného súdneho poplatku za podanie žaloby (2000,- Sk) a na povahu uplatňovaného nároku a dospel k záveru, že jeho žiadosť nie je dôvodná, preto... žalobcovi v danom konaní nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku, keďže je toho názoru, že nespĺňa podmienky podľa zákona.“

Najvyšší súd uznesením č. k. 5 SžoKS 13/2006 z 8. februára 2007 (ďalej aj „uznesenie z 8. februára 2007“) odvolaním sťažovateľa napadnuté uznesenie krajského súdu z 12. januára 2006 potvrdil a takto odôvodnil: „...žalobca mal ako zamestnanec v čase pred podaním žaloby čistý mesačný príjem v sume 19.610,- Sk. Už iba táto skutočnosť postačuje, aby súd nepriznal, vzhľadom k požadovanej výške súdneho poplatku 2.000,- Sk, žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Pre rozhodovanie o súdnych poplatkoch v iných veciach ako v tých, v ktorých sa v súčasnosti vedú voči žalobcovi konania o súdny

výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy alebo je mu daný zákaz nakladania s majetkom, je táto situácia celkom irelevantná. Štát za tejto situácie nemôže sanovať straty na majetku jednotlivca, ktoré si sám privodil nakladaním so svojimi právami.

Takisto iné majetkové pomery žalobcu pri príjme z podnikania za rok 2004 presahujúce sumu 23 tisíc Sk ako aj bližšie nešpecifikovaného osobného majetku väčšej ceny, tzn. vlastníctvo nehnuteľností, neodôvodňujú jeho záver o tom, že je nutné v prejednávanej veci priznať mu oslobodenie od súdnych poplatkov.

Pre toto oslobodenie existuje viacero základných indikátorov, medzi ktoré Najvyšší súd zahrňuje aj stav hmotnej núdze žalobcu objektívne mu zabraňujúcej v zaplatení súdneho poplatku, ktorá však v jeho prípade nenastala.

Z uvedeného dôvodu sa Najvyšší súd stotožnil plne so záverom krajského súdu o nepriznaní oslobodenia, nakoľko majetkové pomery žalobcu presahujú výšku životného minima..., osobné pomery mu umožňujú si tento príjem udržať alebo aj zvýšiť a vo vzťahu k výške súdneho poplatku obidve skutočnosti neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. “

Proti uzneseniu najvyššieho súdu z 8. februára 2007 podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. I Sdo 45/2007 z 31. januára 2008 tak, že konanie o dovolaní sťažovateľa zastavil z dôvodu nedostatku svojej právomoci (úradný záznam ústavného súdu z 11. marca 2008, pozn.).

Podľa názoru sťažovateľa právne závery najvyššieho súdu pri posudzovaní dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov uznesením z 8. februára 2007 sú arbitrárne a nemajú oporu v zákone. Sťažovateľ k namietanému porušeniu svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy týmto uznesením najvyššieho súdu uviedol: «Obsah pojmu „pomery účastníka“ nie je možné redukovať len na jeho majetkové pomery tak, ako to urobili sudy prvého a druhého stupňa. Do obsahu pojmu pomery účastníka nevyhnutne patria všetky skutočnosti, ktoré robia účastníka spôsobilým na zaplatenie súdneho poplatku a ktoré mu v tom objektívne bránia. Patrí sem nielen hodnota majetku účastníka, ale aj jeho forma a spôsobilosť účastníka konania premeniť jednu formu na inú. Z hľadiska spôsobilosti účastníka zaplatiť súdny poplatok je rozhodujúca peňažná forma

majetku... Ak má účastník aj iný majetok než peniaze, potom v rámci pomerov účastníka nevyhnutne treba skúmať možnosť jeho premeny na peniaze.

Zo sťažovateľom predložených dokladov vyplýva, že jeho celkový príjem v roku 2004 bol 23.018 Sk. Tento príjem prepočítaný na jeden mesiac je približne 1.918 Sk, čo je hlboko pod životným minimom... Súdny však opomenuli odôvodniť, prečo bol žalobca napriek tomu spôsobilý súdny poplatok vo výške 2.000 Sk zaplatiť...

Súd prvého a druhého stupňa zhodne došiel k záveru, že vzhľadom na čistý mesačný príjem účastníka za posledné tri mesiace vo výške 19.610 Sk neboli dôvody na jeho oslobodenie od súdnych poplatkov. Opomenul pritom skúmať, či účastník... sťažovateľ bol spôsobilý s týmito prostriedkami nakladať. Zo spisu pritom vyplýva, že proti žalobcovi sa vedie množstvo konaní o výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy ako aj exekúcií. V dôsledku výkonu rozhodnutí zrážkami zo mzdy môže zamestnávateľ vyplácať len časť mzdy, čo označené súdy opomenuli skúmať... opomenuli zaoberať sa otázkou, aká mzda bola sťažovateľovi skutočne vyplácaná a či vôbec, a vo výzve zo dňa 4. 11. 2005 ho vyzvať na doplnenie podania aj v tomto smere. Potom by sa súdy boli bývali dozvedeli, že zamestnávateľ sťažovateľovi mzdu vôbec nevyplácal a z akých dôvodov...

Zo sťažovateľom predložených listov vlastníctva... sa súdy... mohli dozvedieť, že sťažovateľ je síce vlastníkom nehnuteľností, ale pre zapísané ťarchy (záložné právo a exekúcie) nemôže s týmito nehnuteľnosťami nakladať... Existencia takýchto skutočností je tiež objektívnym dôvodom, pre ktorý sťažovateľ nie je spôsobilý speňažiť svoj majetok (nielen nehnuteľný ale aj prípadný hnutel'ný), aby následne mohol súdny poplatok zaplatiť.»

Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu z 8. februára 2007 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zrušil toto uznesenie a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 5 000 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade najvyšším súdom) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Sťažovateľ ako žalobca v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu vedenom krajským súdom pod sp. zn. 11 S 160/05 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov (poplatku zo žaloby, ktorý podľa sadzobníka súdnych poplatkov predstavoval sumu 2 000 Sk).

Krajský súd uznesením z 12. januára 2006 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku a najvyšší súd uznesením z 8. februára 2007 uznesenie krajského súdu z 12. januára 2006 potvrdil.

Sťažovateľ svojou sťažnosťou namietal uznesenie najvyššieho súdu z 8. februára 2007, ktorým podľa neho najvyšší súd nesprávne potvrdil uznesenie krajského súdu z 12. januára 2006, keď sa stotožnil s jeho závermi o nesplnení podmienok na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Sťažovateľ považoval právne závery najvyššieho súdu pri vyhodnotení skutkového stavu rozhodného na posúdenie podmienok na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov za arbitrárne a nemajúce oporu v zákone. Poukázal najmä na to, že najvyšší súd pri vyhodnotení pomerov sťažovateľa rozhodných na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov nezohľadnil skutočnosť, že sťažovateľ v dôsledku exekučných konaní a konaní o výkon rozhodnutia objektívne nemá možnosť svoj majetok speňažiť, a tak uhradiť súdny poplatok. Taktiež poukázal na to, že krajský súd a následne ani najvyšší súd neskúmali a nevyzvali sťažovateľa na zdokladovanie skutočnosti, že jeho mzda z pracovného pomeru mu je vyplácaná až po zrážkach zo mzdy, resp. nie je vyplácaná vôbec.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery

všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00), a tiež by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu z 8. februára 2007 konštatuje, že v ňom nemožno ustáliť prvky arbitrárnosti, ktoré by nasvedčovali nesprávnosti záverov najvyššieho súdu spočívajúcich v tom, že učinil nesprávne právne závery pri vyhodnotení pomerov sťažovateľa rozhodujúcich na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Najvyšší súd sa spravoval ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a dospel k záveru, že v prípade sťažovateľa podmienky na priznanie oslobodenia nie sú splnené.

Podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Najvyšší súd preskúmal pomery sťažovateľa najmä vzhľadom na výšku súdneho poplatku zo žaloby ním podanej, ktorá podľa sadzobníka súdnych poplatkov predstavovala sumu 2 000 Sk. V nadväznosti na uvedené zohľadnil čistý mesačný príjem sťažovateľa, jeho nehnuteľný majetok, ako aj skutočnosť, že sťažovateľ okrem pracovného pomeru vykonáva podnikateľskú činnosť ako živnostník, a dospel k záveru, že „majetkové pomery žalobcu presahujú výšku životného minima..., osobné pomery mu umožňujú si tento príjem udržať alebo aj zvýšiť a vo vzťahu k výške súdneho poplatku obidve skutočnosti neodôvodňujú priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov...“.

Ústavný súd nezistil prvky arbitrárnosti ani v spôsobe akým najvyšší súd vyhodnotil skutočnosť, že na majetok sťažovateľa sú vedené exekučné konania a konania o výkon

rozhodnutia, ktoré podľa sťažovateľa objektívne bránia v speňažení jeho majetku. Z uznesenia najvyššieho súdu z 8. februára 2007 je zrejmé, že túto skutočnosť vyhodnocoval taktiež v nadväznosti na samotnú výšku súdneho poplatku, keď uviedol: „Štát za tejto situácie nemôže sanovať straty na majetku jednotlivca, ktoré si sám privodil nakladaním so svojimi právami...“.

Najvyšší súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými okolnosťami, ktoré boli sťažovateľom uvedené na preukázanie jeho majetkových a osobných pomerov, a svoje rozhodnutie vo veci riadne odôvodnil. Argumentácia sťažovateľa, že mu zamestnávateľom nebola vyplácaná mesačná mzda uvedená v potvrdení o čistom príjme, ktoré mali k dispozícii krajský súd a najvyšší súd pri rozhodovaní vo veci, nie je spôsobilá spochybniť správnosť záverov najvyššieho súdu. Zo žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov, ako ani z jeho následných podaní a odvolania nie je zjavné, že by túto okolnosť preukázal, napriek tomu, že pri rozhodovaní o oslobodení o súdnych poplatkoch dôkazné bremeno v plnom rozsahu znáša žiadateľ.

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom súdov a ich skutkovými závermi pri hodnotení obsahu jeho podaní, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamena ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu o takéto rozhodnutia nejde.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2008